

АННА НИКОЛОВА НА 65 ГОДИНИ

Колкото и естествено да е това събитие, струва ми се несъответно за безвъзрастовия ѝ младежки дух. Може би паметта ме лъже, но през цялото ни почти половинвековно познанство тя е все същата – забързана и готова да се спре за разговор, шумно радостна и неизменно утвърдителна. Това ме занимава на гребена на нейния юбилей, неимоверната ѝ позитивност. Изпитвал съм въздействието ѝ в моментите на критическо красноречие, обземало ме нерядко в отговор на нейните защиты на нападани от мен хора или порядки. Прекрасна, повтаряла се толкова пъти сцена на сблъсък между радикалност и реализъм. Не е лесно да се възстановят подробностите. Но така или иначе нашият дебат завършваше по подобен начин. Отнасях нещо от нейната градивност. Затова и сега, когато се оказва, че сме заедно “виновни” за установилото се след толкова размирици спокойствие в Катедрата по класическа филология, е редно да призная, че моят принос за това е по-малък от нейния.

Подобна е и статурата ѝ на преподавател. Анна събира, грижи се като майка, отстъпва и насочва. Цени предмета си поради вътрешните му стойности, но държи повече на неговата употреба. Затова и търси сдружаване. Не съм сигурен какъв точно е делът ѝ в станалото в Софийския университет обръщане към късната античност, средновековието и християнската култура. Но преди десетина години не без горчивина установих, че мнозина са се отвърнали от класиката. След това ме засегна и друго “отвърщане” – от грецитета. Свързах го с общителната ѝ енергичност. Едва ли би се случило, ако не беше нейният латински, без поза, отворен и насочен към употреба. С полиглотска лекота тя добави към него естествения италиански, който заобича поради превъплътилия се в него латински, но и поради вълнуващата ведрост на италианската реч и съвременния италиански живот, така различни от римската тежест.

В този ред споменавам и нейните изследвания, прекрасните ѝ преводи, уводните материали към толкова книги. И в тях тя е същата – знаеща, естествена, деловита, обърната към тези, които ползват. Споменавам и участието ѝ в общите ни дела. Като справочника “Антична литература” и библиотеката за антична проза

“Хермес”, полезни, но трудни за изпълнение проекти. Едва ли щяха да се реализират без високата ѝ култура и общителното ѝ трудолюбие. Сега намирам нещо символично в общата ни идея да представим в библиотека “Хермес” по-маргинални текстове от неофициалната линия на античната литература. Да, може би и това ни свързва – поставянето под въпрос на всичко, което клони към прекалена стандартност. Но докато аз, подривайки стандартите, продължавах да ги спазвам, нейното дълбоко уважение към житейските форми не ѝ пречеше да следва своята необичайност. Което ми се струва, че е изразено със съответен символ в един мой сън.

Между другите ми вътрешни грижи ме занимава и това да не сънувам банални сънища. И ако се случи, смятам, че съм болен. Добрите ми сънища са построени сюрреалистично. Затова и рядко преподавам насън. Но в този сън преподаваше тя, а аз бях между студентите, насядали в амфитеатрална аудитория, надвиснала над катедра на подиум с няколко стъпала. Анна се заизкачва енергично, но се подхлъзна и падна. Помислих, че е припаднала. Но тя се изправи бодро и тогава видяхме, че е на ролкови кънки.

Vivat valeatque nobis!

Богдан Богданов